

INTERNE MEMO

Bestemd voor : De gemeenteraad
Van : J. Klaasse
Betreft : Ontwikkelingen jeugdhulp Diemen
Datum : 19-12-2019

Geachte leden van de gemeenteraad,

Sinds de invoering van het regionale jeugdhulpstelsel per 2018 bent u met regelmaat op de hoogte gehouden aangaande de financiële ontwikkelingen rondom specialistische jeugdhulp. Door de financiële tekorten is sterke druk op de werking van het regionale stelsel komen te staan. De gemeente Amsterdam heeft daardoor besloten om per 2021 een nieuwe koers in te slaan ten aanzien van het huidige regionale jeugdhulpstelsel. Ook landelijk wordt veel gesproken en geschreven over de organisatie van de specialistische jeugdhulp.

In deze brief informeren wij u daarom over de financiële situatie in Diemen, de maatregelen die zijn genomen om de kosten in de jeugdhulp beheersbaar te krijgen en de regionale samenwerking richting 2020, 2021 en 2022.

Financiële situatie Diemen

De uiteindelijke kostenoverschrijding in 2018 binnen de specialistische jeugdzorg is neer gekomen op € 650.000 op een begroting van € 3.925.000. De overschrijding is in 2018 deels opgevangen binnen de budgetten van het sociale domein.

Ook veel andere gemeenten kregen te maken met tekorten. In de Meicirculaire 2019 heeft het Rijk daarom voor de jaren 2019-2021 aanvullende financiële middelen beschikbaar gesteld (2019: € 572.000). Het budget voor specialistische jeugdhulp voor de jaren 2019 en 2020 van de gemeente Diemen is op basis van de huidige inzichten verhoogd met € 650.000 per jaar.

Zoals ook in de vierde kwartaalbrief is beschreven lijken we in Diemen in 2019 te maken te krijgen met een overschrijding van € 450.000 op de specialistische jeugdhulp. Vooralsnog lijkt deze overschrijding opgevangen te kunnen worden binnen de budgetten van het sociale domein. De hoogte van het tekort kan nog zowel hoger als lager uitvallen. In het voorjaar bij de presentatie van de jaarrekening brengen we u op de hoogte van het definitieve tekort van de specialistische jeugdhulp.

Deze overschrijding valt te verklaren door de organisatie van Specialistische Jeugdhulp op het Speciaal Onderwijs (zie ook hierna) en een verdere stijging van het aantal cliënten binnen de specialistische jeugdhulp.

Specialistische Jeugdhulp op het Speciaal Onderwijs (SJSO)

De gemeente Diemen is sinds de decentralisatie per 2015 op meerdere fronten de jeugdhulp voor kwetsbare kinderen beter aan het organiseren dan voorheen mogelijk was. Het realiseren van een goed leef- en leerklimaat op scholen voor speciaal onderwijs is daarbij een belangrijk thema. De begeleiding van deze leerlingen met complexe problematiek vraagt om een geïntegreerd traject van speciaal onderwijs of speciale onderwijs-zorgarrangementen (het primaire proces) aangevuld met specialistische jeugdhulp (orthopedagogische begeleiding en behandeling) en psychiatrische behandeling.

Sinds het schooljaar 2018-2019 wordt daarom door de gemeente Amsterdam en de gemeente Diemen specialistische jeugdhulp georganiseerd op scholen voor speciaal onderwijs in Amsterdam, ook voor kinderen uit Diemen. Met SJSO willen de gemeenten op een eenvoudiger en effectievere manier extra ondersteuning organiseren voor jeugdigen in het speciaal onderwijs¹. Doel is meer kinderen op een laagdrempelige manier te helpen op één locatie met een vaste hulpverlener, en daarmee tevens complexere problematiek te voorkomen. De hulp geldt als algemene voorziening. De Verordening Jeugdhulp wordt hiertoe aangepast. De wijziging van de Verordening Jeugdhulp komt in het voorjaar 2020 aan de orde tijdens de raadsvergadering.

De kosten voor deze hulp zijn naar schatting € 300.000 en maken deel uit van het totale tekort op specialistische jeugdhulp. De verwachting is dat door deze opzet minder individuele verwijzingen nodig zijn, vanwege het betere bereik op de speciaal onderwijs scholen en de vergrote omvang. De beoogde lastenverlichting vindt mogelijk ook op beleidsterreinen buiten Jeugd plaats, zoals Onderwijs en/of Werk en inkomen.

Er wordt momenteel gewerkt aan een effectrapportage over de voortgang van het SJSO naar aanleiding van het eerste schooljaar (2018-2019). Daarnaast doet onderzoeksbureau UvA Kohnstamm aanvullend kwalitatief onderzoek. Over de resultaten informeren wij u in 2020.

Financiële beheersbaarheid

Om financiële beheersbaarheid te borgen zijn allerlei beheersmaatregelen ontwikkeld, zoals meer onderscheid in tarifiering. Deze maatregelen zouden moeten leiden tot beperking van het tekort. Dat kost echter tijd. In 2019 ziet de gemeente Diemen het aantal jeugdigen in de specialistische jeugdhulp verder stijgen. Daarentegen is de zorg enigszins verschoven van meervoudige complexe problematiek (segment C) naar enkelvoudige complexe problematiek (segment B).

In 2020 ontwikkelen we de financiële beheersbaarheid door. Dat doen we onder meer door te gaan werken met een normbudget per zorgaanbieder, om meer te sturen op de uitgaven. Concreet kan dit gesprekken met de aanbieder en het zoeken naar alternatief aanbod betekenen. Daarnaast monitoren we ook de uitnutting van het totale budget. Immers, er kan ook sprake zijn van een fluctuerende hulpvraag. Tevens zijn er andere consequenties die meewegen, zoals bestaande wachtlijsten en specifiek zorgaanbod.

Er blijft echter sprake van een spanningsveld tussen financiële beheersbaarheid aan de ene kant (met een niet onuitputtelijk budget voor specialistische jeugdhulp) en aan de andere kant de uitvoering van de Jeugdwet, doen wat nodig is en open einde regeling.

Regionale samenwerking richting 2020, 2021 en 2022

De afgelopen periode hebben de gemeenten onderzocht en met elkaar gesproken over hoe ze specialistische jeugdhulp in hun eigen regio zo goed mogelijk kunnen blijven organiseren en betaalbaar kunnen houden. Met als gemeenschappelijk uitgangspunt: passende, duurzame hulp voor jeugdigen

¹ SJSO vindt plaats op de volgende onderdelen van speciaal onderwijs: speciaal basisonderwijs (sbo), speciaal onderwijs (so), voortgezet speciaal onderwijs (vso), praktijkonderwijs en de tussenvoorzieningen.

en gezinnen die dat nodig hebben.

De huidige contracten worden met één jaar verlengd. Het regionale jeugdhulpstelsel blijft daardoor in 2020 voor de hele regio ongewijzigd, hoewel het sturen op financiën per gemeente verschilt. Zo heeft de gemeente Amsterdam naast een budgetplafond ook zogenaamd cliëntenplafond afgegeven. Omdat per gemeente de situatie anders is, tekenen zich verdere koerswijzigingen af. Voor 2021 heeft college van B&W van de gemeente Amsterdam begin november besloten een nieuwe koers in te slaan ten aanzien van het huidige regionale jeugdhulpstelsel. Amsterdam wil voor 2021 een nieuwe uitvraag doen.

Het besluit van Amsterdam stelt onze gemeente voor de keuze om te bepalen op welke wijze de belangen van onze jeugdigen het beste gediend zijn, waarbij het leidende principe is en blijft het bieden van passende jeugdhulp voor inwoners. Er zijn verschillende scenario's mogelijk, te weten: 1) aansluiten bij Amsterdam per 2021, 2) aansluiten bij Amsterdam per 2022 of 3) het organiseren van een eigen Amstelland-regio. Daarnaast kan de zorg op verschillende niveaus lokaal of juist (boven)regionaal worden ingekocht. Er moet hier op korte termijn een definitief besluit over worden genomen, naar verwachting eind februari 2020. De raad zal worden geïnformeerd over het genomen besluit.

Bij deze regionale ontwikkelingen nemen we de brief van minister De Jonge van 7 november 'Naar een betere organisatie van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering' mee. In deze brief geeft minister De Jonge aan dat de samenwerking tussen gemeenten in een jeugdzorgregio in sommige gevallen te vrijblijvend is georganiseerd. Sommige jeugdhulpregio's vallen uit elkaar en zijn niet stabiel. Hierdoor bestaan er grote verschillen in de slagkracht en de regie van gemeenten en regio's op de organisatie van de jeugdhulp.

De gemeente Diemen hecht sterke waarde aan het zorgen voor een stabiele jeugdzorgregio, met een adequaat zorglandschap. Tegelijkertijd wil de gemeente Diemen de zorg dicht bij haar jongeren blijven organiseren en maatwerk blijven bieden, zoals de transitie van de jeugdzorg ook heeft beoogd.

Evaluatie Verordening Jeugdhulp 2018

In het licht van de doorontwikkeling van het huidige jeugdhulpstelsel en de vooruitblik naar een nieuwe aanbesteding per 2021 of 2022 wordt ook de evaluatie van de Verordening Jeugdhulp 2018 meegenomen.